

Επιχειρηματικό Κέρδος, Μισθοί και Ανισότητα¹.

Τα τελευταία δέκα χρόνια η εισοδηματική ανισότητα στη Γαλλία έχει διευρυνθεί. Σχετική μελέτη του Γάλλου οικονομολόγου **Camille Landais** επιβεβαιώνει με αδιαμφισβήτητο τρόπο αυτή τη διαπίστωση.

Μεταξύ του 1998 και του 2005, η αγοραστική δύναμη των πλουσιότερων Γάλλων αυξήθηκε σημαντικά (κατά 20%, κατά μέσο όρο, για το πλουσιότερο 1% των Γάλλων πολιτών και κατά περισσότερο από 40% για το 0,01% αυτών), ενώ, αντίθετα, για το 90% των Γάλλων πολιτών -που κατατάσσεται στα χαμηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια- η αγοραστική του δύναμη αυξήθηκε κατά μόλις 4%. Αυτή η διεύρυνση της εισοδηματικής ανισότητας προς όφελος των πλουσιότερων δεν φαίνεται να έχει μετριαστεί από το 2005 έως το 2008.

Η διεύρυνση της εισοδηματικής ανισότητας αποτελεί ένα νέο και γενικευμένο φαινόμενο, άγνωστο κατά τις προηγούμενες δεκαετίες. Η τάση αυτή στη γαλλική κοινωνία έχει συγκρίσιμο μέγεθος με αντίστοιχες παρατηρήσεις στις ΗΠΑ από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη μεταφορά του 15% του εθνικού εισοδήματος στο πλουσιότερο 1% των Αμερικανών και την εισοδηματική στασιμότητα για τον υπόλοιπο πληθυσμό.

Ταυτόχρονα, διαβάζοντας κάποιος τις αναλύσεις της εθνικής στατιστικής Αρχής της Γαλλίας (INSEE –*Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques*) διαπιστώνει μια σταθερότητα στην κατανομή μεταξύ των **επιχειρηματικών κερδών** και των **μισθών**. Ειδικότερα, αν αθροίσουμε τις μισθολογικές δαπάνες (καταβολή μισθών και εργοδοτικών φόρων) των Γαλλικών επιχειρήσεων το **2007**, λαμβάνουμε ένα συνολικό μισθολογικό κόστος 623 δισ. €, έναντι 299 δισ. € σε καθαρό επιχειρηματικό κέρδος². Αυτό σημαίνει ότι η *προστιθέμενη αξία*³ της Γαλλικής οικονομίας κατανέμεται κατά **67,6%** στους μισθωτούς και κατά **32,4%** στο επιχειρηματικό κέρδος. Το **1997** οι μισθολογικές δαπάνες ήταν 404 δισ. €, σε ευρώ του 2007, και το καθαρό επιχειρηματικό κέρδος 195 δισ. €, κάτι που σημαίνει ότι η αντίστοιχη κατανομή του 1997 ήταν κατά **67,4%** σε μισθούς και κατά **32,6%** σε επιχειρηματικά κέρδη. Αυτή η σταθερότητα στην κατανομή του παραγόμενου εισοδήματος, κατά 67-68% στους μισθούς και κατά 32-33% σε επιχειρηματικά κέρδη, διατηρείται από το **1987** και εντεύθεν.

Πώς μπορούν να ερμηνευτούν, λογικά και συνεκτικά, αυτές οι φαινομενικά αντιφατικές διαπιστώσεις; Πώς είναι δυνατόν η εισοδηματική ανισότητα να διευρύνεται από τη δεκαετία του 1990 και μετά, παρότι κατά τη ίδια χρονική περίοδο παρατηρείται μια

¹ Άρθρο του **Thomas Piketty** στην Γαλλική εφημερίδα **Liberation**, στις 17 Μαρτίου 2009. Αναφορά και ελεύθερη απόδοση επιλεγμένων στοιχείων που αναφέρονται στο βιβλίο του ιδίου: **Chronicles On Our Troubled Times**, Penguin UK, 2016, σελ. 25-28 (μετάφραση από το πρωτότυπο στα Αγγλικά: Seth Ackerman, 2016).

² Επιχειρηματικό κέρδος: ό,τι απομένει στην επιχείρηση μετά την καταβολή μισθών και την πληρωμή των προμηθευτών.

³ Ορίζεται ως το άθροισμα των καταβαλλόμενων μισθών και των καθαρών κερδών των επιχειρήσεων

εξαιρετικά σταθερή ποσοστιαία κατανομή του παραγόμενου πλούτου, μεταξύ μισθών και επιχειρηματικών κερδών;

Μια πρώτη εξήγηση οφείλεται στο γεγονός ότι αυξήθηκαν δυσανάλογα οι απολαβές των υψηλόμισθων σε σχέση με αυτές των χαμηλόμισθων Γάλλων εργαζόμενων από το 1990 και μετά. Μεταβλήθηκε, δηλαδή, η εσωτερική δομική μισθολογική σχέση με τρόπο ώστε να «ανοίξει» (διευρυνθεί) η μισθολογική ψαλίδα υπέρ των υψηλόμισθων. Έτσι, ενώ η μεγάλη πλειοψηφία είδε τις μισθολογικές αυξήσεις που έλαβε τα τελευταία χρόνια να απορροφώνται από τον πληθωρισμό, οι υψηλά αμειβόμενοι (ειδικότερα αυτοί με ετήσιες απολαβές άνω των 200.000€) βίωσαν μια ουσιαστική αύξηση της αγοραστικής τους δύναμης.

Οι Γάλλοι έγιναν κοινωνοί του ίδιου φαινομένου που επικράτησε στις ΗΠΑ: τα ανώτερα (διευθυντικά) στελέχη των επιχειρήσεων αύξησαν υπερβολικά τις απολαβές τους, σε ύψος ανακόλουθο της παραγωγικότητάς τους, και ενθαρρύνθηκαν σ' αυτό από τις επαναλαμβανόμενες μειώσεις των φορολογικών συντελεστών των υψηλών εισοδημάτων στις οποίες προέβαιναν οι ομοσπονδιακές κυβερνήσεις από το 1980 και μετά⁴. Επιπλέον, στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αυτές οι *ανήθικες (obscene)* απολαβές υποκίνησαν τα υψηλόβαθμα στελέχη του τομέα αυτού στη λήψη αποφάσεων υψηλού ρίσκου, που ξεκάθαρα συνέβαλαν στην διάπλαση της κρίσης του 2007-8.

Η μόνη αξιόπιστη απάντηση της Γαλλικής κυβέρνησης στο αντίστοιχο πρόβλημα είναι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών στα πολύ υψηλά εισοδήματα. Μια λύση, που άρχισε να ωριμάζει στις ΗΠΑ και το ΗΒ, και που σίγουρα θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στη Γαλλία, εφόσον βέβαια ο Πρόεδρος Sarkozy αντιλαμβανόταν ότι η ασκούμενη φορολογική πολιτική είναι ένα από τα μεγαλύτερα λάθη της διακυβέρνησής του.

Η δεύτερη εξήγηση, που μπορεί να δοθεί στις προαναφερόμενες φαινομενικά αντιφατικές διαπιστώσεις, σχετίζεται με το ότι η διαχρονική⁵ σταθερότητα στην κατανομή κερδών-μισθών δεν λαμβάνει υπόψη της (δεν ενσωματώνει) την αύξηση των εισφορών που καταβάλουν οι μισθωτοί (ασφαλιστικές εισφορές), αλλά ούτε και την μείωση των φόρων στο κεφάλαιο (ειδικότερα, τη μείωση των φορολογικών συντελεστών στα κέρδη των επιχειρήσεων). Επιμερίζοντας και αναλύοντας το καθαρό εισόδημα των νοικοκυριών, διαπιστώνεται ότι το μέρος του εισοδήματός τους που αφορά στην αμοιβή του κεφαλαίου τους (μερίσματα, ενοίκια, τόκοι καταθέσεων) αυξάνεται διαρκώς, ενώ το μετά φόρων εισόδημα από μισθούς μειώνεται με γοργό ρυθμό. Αυτή η τάση εντείνει τη μεγέθυνση της ανισότητας.

Οι επιχειρήσεις οι οποίες ενισχύθηκαν από τη φούσκα των χρηματαγορών με πλασματικά (και χαμηλά φορολογούμενα) κεφαλαιακά κέρδη, διπλασίασαν τις καταβολές μερισμάτων στους μετόχους τους τα τελευταία είκοσι χρόνια, σε σημείο που η ικανότητά τους να

---

⁴ Ο Ομοσπονδιακός φορολογικός συντελεστής των υψηλών εισοδημάτων αυξήθηκε στις ΗΠΑ από το 25% στο 63% το 1932, κατόπιν στο 79% το 1936 και στο 91% το 1941, υπό την προεδρία του Franklin Roosevelt (1933-1945). Μειώθηκε στο 77% το 1964 και κατόπιν στο 30 – 35% τις δεκαετίες του 1980 και 1990 υπό την Προεδρία των Ronald Reagan (1981-1989) και George H.W. Bush (1989-1993).

⁵ Αναφέρεται στην 20ετία από το 1987-2007.

χρηματοδοτήσουν με ιδίους πόρους τη λειτουργία τους έχει καταστεί αδύνατη (η επανεπένδυση κερδών είναι μικρότερη από το μισό των καθαρών κερδών και δεν είναι καν αρκετή για την αντικατάσταση του αποσβεσθέντος κεφαλαίου).

Η απάντηση και σε αυτό το πρόβλημα είναι η αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος. Μια νέα φορολογική ισορροπία μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας. Βέβαια, αυτή η δύσκολη δουλειά της αναμόρφωσης του Γαλλικού φορολογικού συστήματος απαιτεί ισχυρή διακυβερνητική συνεργασία και συναινέσεις σε διεθνές επίπεδο, καθώς οι επιχειρήσεις και το κεφάλαιο –στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας- έχουν την ευελιξία να εγκαθίστανται και να κατευθύνονται, αντίστοιχα, εκεί που προάγονται ασφαλέστερα και επικερδέστερα τα συμφέροντά τους.

Ας ελπίσουμε τουλάχιστον ότι η παρούσα κρίση θα οδηγήσει σε πολιτικές πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση.